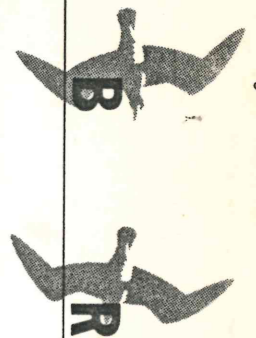
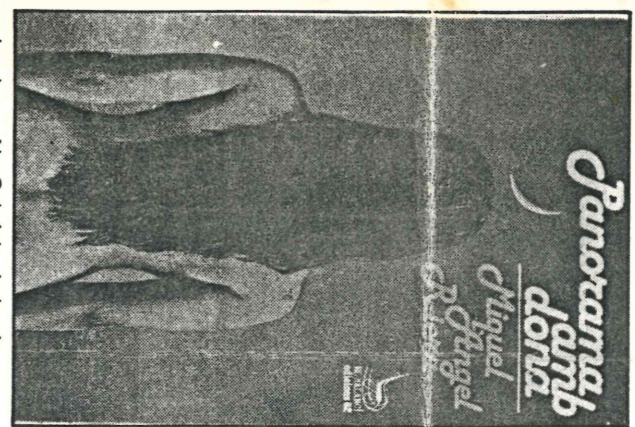


Orl veit n.º 65 novembre 83



E S

EL PANORAMA AMB DONA DE MIQUEL ÀNGEL RIERA



La dona, Na Gabriela, ja havia aparegut, com a personatge secundari, el 1979 en una altra novel·la de Miquel Àngel Riera, *L'endemà de mai*. El poeta i narrador mallorquí acaba de publicar una interessant novel·la psicològica, gairebé mancada d'acció, que recollint la tradició del gènere centra l'estudi en un personatge femení: aquesta Na Gabriela esdevinguda ara protagonista independentzant-se completament de la història on va aparèixer per primer cop.

Panorama amb dona (1), tal com sembla que vulgui indicar el títol, és una aventura individual on el protagonista s'enfoca a una situació contemplativa, volent-la canviar, però sempre mantenint-hi les distàncies. Miquel Àngel Riera li ha demanat un requisit, a aquesta situació: que permeti desenvolupar una història -que en aquest cas serà un fragment, decisiu, de la vida de Na Gabriela- mentre restin intactes els sistemes de valors i els perjudicis d'una societat en evolució. Evidentment, i per afavorir l'interès, aquest panorama haurà d'incloure uns fets que traspassin l'organització social i així es manifestaran, amb molta més força, els sentiments dels que hi viuen.

Aquests moments correspondran, en la novel·la, a un espai geogràfic i a una situació històrica no definits amb claredat però que de seguida són comprensos: la guerra civil espanyola i la societat rural mallorquina.

Així tindrem, per una banda, la narració, veladament denunciadora, d'uns moments conflictius que correspondrien a les «neteges» de ciutadans la ideologia dels quals atempti o pugui atemptar contra els principis morals i ideològics de la classe dominant, «nete-

ges» que seran executades per elements pertanyents a les classes populars, emparats pel poder i per la incapacitat de reacció de la resta de ciutadans.

Per una altra banda, i aquesta serà la història principal, ens trobem amb una dona, Na Gabriela, que ha sofert directament una d'aquestes neteges, no contra ella sinó contra el seu marit. La notícia de la seva desaparició i la convicció que ha estat assassinat marcaran l'inici de la novel·la, al llarg de la qual la protagonista s'anirà qüestionant quina és la millor forma de reaccionar davant aquesta agressió.

Però la mínima complicació argumental, situada al voltant del desig de venjança de Na Gabriela, s'anirà completant amb uns temes molt més generals: l'oposició individu-societat, les relacions opressor-oprimit i la recerca de la pròpia personalitat.

Na Gabriela viu en una casa de pagès, aïllada del poble. Allí aprèn a enfrontar-se a la realitat canviant-la i autoconvencent-se que l'elaboració imaginativa que en fa és certa. Així, de mica en mica, anirà assolint una gran fermesa de caràcter fonamentada sempre en aquesta visió subjectiva de la realitat. L'esportaneïtat del personatge no acostumat a la maldat es complementa en Na Gabriela amb l'amor, que és desig sexual i vital necessitat de possessió, que sent pels homes amb qui es va trobant. Tots aquests sentiments xocaran de ple amb la ferma decisió de venjança presa a començament de la història.

D'aquesta complexitat psicològica en resultarà una novel·la on el tema principal no és més que el desig d'autorealització d'una dona, desig que ha anat mantenint soterrat mentre la seva situació era estable. En el moment que perd allò que era seu es veu obligada a enfrontar-se, per tal de recuperar l'estabilitat, a ella mateixa, a una societat que no la comprèn i a uns personatges que l'oprimen i volen manipular-la.

Panorama amb dona presenta encara una característica que augmenta l'interès de la narració i és que els fets són presentats des de diferents punts de vista: el del narrador i el dels diversos personatges que hi participen. D'aquesta manera el lector tindrà una visió fragmentada que, si bé li permetrà entrar directament en la problemàtica dels personatges, no podrà comprendre els fets globalment fins que no ha anat avançant la lectura. La sensació d'immidietesa de la narració, potenciada per aquesta varietat de punts de vista i per la precisió en les descripcions psicològiques, augmenta considerablement gràcies al llenguatge utilitzat. Miquel Àngel Riera ha buscat que l'expressivitat de la llengua acompanyi tot aquell conjunt de tensions, desitjos i passions per fer de Na Gabriela un personatge que supera l'espai tancat de la novel·la i ens apareix definit per la seva humanitat.

JAUME CLOSA

Al veit
Carret Baix, 7 bis 2n.
TERRASSA (Barcelona)

(1) Miquel Àngel Riera. *Panorama amb dona*, Barcelona, 1983, Edicions 62 («El Balanci»), 156).